

U triážního stanu ve vinohradské nemocnici v Praze se sešli zleva Anna-Marie Kubištová, Adéla Hrdličková a Viktor Šebo.

Foto Právo – Jan Handrejch (6)



Medici jdou do boje

„Každému, kdo vstupuje dovnitř, musíme změřit teplotu,“ zastavují mě na kraji areálu Nemocnice na Bulovce dva mladíci dokonale zahalení ochranným oblekem, rouškou a přilbou se štítem z plexiskla. Patří ke studentům medicíny, kteří po zavření fakult nezůstali doma a dobrovolně pomáhají zdravotníkům.

>> **Jiří Sotona**

Část z nich slouží před nemocnicemi na takzvané triáži, tedy základním třídění pacientů, které vyzpovídají, změří jim teplotu a navigují je po areálu. Když mi jeden z nich přiloží na krk digitální teploměr, beru to jako formalitu. „Třicet sedm celých jedna,“ zahlásí po pár vteřinách. Trochu ve mně hrkne. „Měl jste v posledních dnech potíže? Pozorujete na sobě nějaké příznaky?“ pokládají mi standardní dotazy. Krouším hlavou, ale zmíním, že jsem

před chvílí vystoupil z auta a pak vyšlápl dlouhé schody vedoucí k nemocnici.

„Aha, to jste neměl dělat,“ usmějí se oba budoucí lékaři, zjevně spokojení s příčinou mé lehce zvýšené teploty, a pouštějí mě dál.

Na infekční oddělení Nemocnice na Bulovce v Praze se v době, kdy koronavirus překročil hranice naší země, upínala největší pozornost. Právě zde byli hospitalizováni první pacienti s potvrzenou nákazou. „Podezřelí“ sem ale mívá pořádku. Před vstupem na oddělení se nachází další triážní stan, kde se pacienti dělí podle závažnosti příznaků. I v něm slouží

výhradně mladí lidé, kteří se ještě před pár týdny chystali na zkoušky na své lékařské fakultě.

Nosí nám i buchy

„Všem, co vylezou z auta, ukazuje teploměr o trochu víc,“ uklidní mě student Jan Křeček, jenž s rouškou na obličeji vyšel před budovu infekčního oddělení. Někdy také bývá od hlavy až k patě zakrytý, pokud na něj vyjde směna v triážním stanu, avšak dnes

→



Nejen moderní aplikace, ale i klasická tabule slouží studentským organizátorům.



Vyplnění formuláře je prvním úkonem, který medicí s pacienty provedou.

vyfasoval klidnější práci v administrativě. Medicínu studuje pátým, tedy předposledním rokem, na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. „Směřuju k praktickému lékařství, možná k interně,“ uvažuje. „Anebo k infekčnímu lékařství,“ dodá pod dojmem čerstvě nabytých zkušeností.

Když se uzavřely školy, měl před státnicemi z neurověd. „Zastihlo nás to při výuce psychiatrie, čímž jsme přišli o většinu praxe s pacienty,“ lituje.

Jakmile se však dozvěděl o iniciativě, která vznikla na půdě jeho fakulty, neváhal. Ve formuláři zaškrtnl, že je mu jedno, kde bude sloužit, a tak se náhodou ocitl na Bulovce.

„S ostatními jsem začínal jako sanitář, pak nás převedli pod krizovou manažerku nemoc-

nice, která organizuje studenty provádějící triáž. Kromě toho máme na starost výtěry z nosohltanu. Kdo se chce nechat otestovat, nevidí se s žádným lékařem, pouze s námi,“ vysvětluje.

O vděčnosti lékařů a sestřiček, kteří jsou rádi za každou pomocnou ruku, není podle něj třeba pochybovat, i když: „Najdou se i takoví, kteří jsou občas nepřijemní, ale chápu je, veškerá tíha padá na ně. Naprostá většina personálu je ale velmi vstřícná, dokonce nám třeba nosí buchy.“

Jan Křeček nebere službu v krizové situaci jako ztracený čas a věří, že zkušenosti zúročí. „Po několika letech studia už máme přece jen nějaké znalosti a kompetence, takže většina z nás neváhala ani vteřinu. Je potřeba pomáhat, tak jdeme.“

Přiznává, že rodiče se o jeho zdraví bojí, on sám si však hrozbu nákazy tolik nepřipouští. „Pravděpodobnost, že by mě nějak poškodila, je relativně nízká,“ myslí si. „Omezil jsem styky s okolím, několik týdnů bydlím sám a kromě nemocnice se s nikým nepotkávám, takže i kleslo riziko, že nakazím někoho jiného,“ věří.

Ze třetí lékařské do celé země

Je deset hodin a v přízemí děkanátu 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, jenž se nachází v sousedství Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, skončila ranní porada.

Naprostá většina personálu je velmi vstřícná, dokonce nám třeba nosí buchy

Jan Křeček

Martin Moudrý, jeden z mediků, který se ukazuje i jako zručný programátor, následně vede prezentaci k mapové aplikaci, která má za cíl evidovat všechny studentské dobrovolníky v zemi a spojovat je se zdravotnickými zařízeními. Ze zdejší fakulty bylo v době Velikonoc, tedy zhruba měsíc od startu projektu, zapojeno do práce přes 600 lidí, z celé země pak více než 2500.

Koordinační buňku dobrovolnické iniciativy, která po svém vzniku inspirovala zbylé lékařské fakulty v zemi, tvoří osmnáct studentů. Někteří se nacházejí v posledním ročníku, takže by se z nich za normálních okolností stali v červnu promovani lékaři. Zda to přece jen letos stihnou v termínu, ještě není jisté.

Soustředěnou atmosféru prezentace občas naruší jen mletí kávových zrn v ručním mlýnku. Posilujících nápojů se tu určitě během každého dne vypije dost. Přesněji řečeno každého druhého dne, neboť z preventivních důvodů se organizátoři scházejí obden.

„Snažíme se, aby společný kontakt byl co nejkratší,“ říká Tomáš Sychra, student šestého ročníku oboru všeobecné lékařství. Budoucí chirurg zvládl ještě v řádném termínu státnice z interny, přerušit ale musel přípravu na závěrečnou zkoušku z chirurgie. „Naprostá většina spolužáků teď pomáhá v nemocnicích. Fakulta nám vychází vstříc a všem, kteří pracují, to uzná za praxi a připustí je ke státnicím,“ vysvětluje.

Krmení, hygiena nebo rozvoz jídla

Prezentace končí, všichni přítomní usedají zpět k notebookům a vyřizují jeden telefonát za druhým s nemocnicemi nebo svými spolužáky v terénu. Nejvíce mediků z 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze najdeme

podle očekávání v areálu „domovské“ Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. V polovině dubna už jich tam sloužila přibližně stovka, další čekali na zařazení.

Co vlastně smějí v nemocnicích vykonávat, když ještě nejsou hotovými lékaři? „Můžeme dělat sanitáře nebo ošetřovatele, zákon na to pamatuje,“ objasňuje Tomáš Sychra a dodává, že podmínkou je zkouška z ošetřovatelství. „S ní pak můžeme pracovat pod přímoú kontrolou lékaře nebo sestry. Úkony jsou různé od rozvážení jídla, péče o pacienty, krmení, hygienu, prevenci proleženin až po asistenci při výkonech,“ jmenuje.

„Máme studenty i v call centrech, v laboratorních, sháněli jsme i někoho do lékáren,“ připojuje se Kateřina Koudelková, která koordinuje dobrovolníky ve vinohradské nemocnici. „Někteří si domluvili asistenci u operací třeba na gynekologii. Většinou ti, kteří tam už dříve chodili na praxi.“



Jan Křeček kvůli práci v nemocnici raději přerušil kontakty se svým okolím.

Záživnější než studijní praxe

hodně jejich spolužáků se ve vinohradské nemocnici střídá v triážních stanech. U jednoho z nich se dávám do řeči s trojicí mediků, vzorově navlečených do ochranných oděvů. Jediného muže mezi nimi – studenta šestého ročníku Viktora Šebo – poznám celkem snadno, jeho dvě kolegyně však mezi sebou rozliším jen podle barvy jejich roušek.

„Minulý týden jsem pomáhala ve screeningové laboratoři, teď jsem tady,“ ozývá se zpoza bílé roušky hlas Adély Hrdličkové, která by se po ukončení závěrečného ročníku chtěla uplatnit v klinické biochemii.

„Tady na triáži je to sice pořád stejné, ale komunikujeme s lidmi, je třeba je vyzpovídat, někdy i dát na vlastní intuici a třeba se na něco doptat,“ vysvětluje. „Jak se chovají pacienti, se

liší případ od případu,“ přidává se čtvrtáčka Anna-Marie Kubištová. „Jsme základní filtr, který vyloučí ty, kdo by mohli být rizikem. Každý den ale narážíme na několik lidí, kteří jsou vytočení, že je zdržujeme, že je zákaz shromažďování a my tu přitom máme fronty,“ tlumočí, co zaslechla z jejich úst. „Ale chápu je, mají třeba strach, jsou nervózní.“

Medici na triáži odhadují, že denně „odbaví“ 150 až 200 lidí. „Pozitivní dotazník má tak osm až deset z nich. Ale může to být drobnost, třeba zvýšená teplota,“ podotýká Adéla Hrdličková.

Viktor Šebo, z něhož se po studiu stane pravděpodobně internista, si neplánovanou práci v terénu pochvaluje. Poznává také, že je záživnější než některé studijní praxe

v nemocnicích, při nichž podle jeho slov medicí často jen z uctivé vzdálenosti sledují ruce profiků.

„Práce na triáži je zodpovědná, především v tom smyslu, abychom potenciální infekci nepřenesli na někoho jiného, takže dodržujeme sanitární režim,“ naráží třeba na opakované použití teploměru. „Jinak je to spíš administrativní činnost,“ hodnotí.

Co děti? Mají si kde hrát

Ne všechny předpoklady pro pomoc zdravotníkům člověk získá v univerzitních posluchárnách. „Mám dva sourozence, jednoho staršího, jednoho mladšího, a jsem z docela



Inzerce



Pomoc nemusí být jen čistě medicínská. Emma Řiháková (v bílé roušce) a Vanda Šilhová hlídají děti zdravotníků.

široké rodiny. K dětem jsem vždycky měla hezký vztah," tvrdí studentka fyzioterapie Vanda Šilhová, zatímco kolem ní pobíhá několik dětí ve věku přibližně od pěti do sedmi let. „Máme tu mladší, ale i starší děti, o které se zase starají jiní spolužáci," říká jedna z dočasných „učitelek" na takzvaném dětském táboře určeném pro děti zaměstnanců Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. Je to další projekt na pomoc zdravotníkům, který se na půdě 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy zrodil.

„První den byl takový nervózní, říkaly jsme si, co s nimi budeme celou dobu dělat, ale ony si většinou samy řeknou, že chtějí kreslit nebo na něco koukat. Občas chodíme na zahradu nebo třeba venku kreslíme křídami," vykládá Vanda Šilhová. Tahle výpomoc zdravotníkům ji chytla, baví ji vymýšlet pro děti nové hry, a tak říká: „Jsme tu jen několik týdnů, ale zatím je to super."

Sloužit se dá i z domova

Adam Dvořák už má dnes za sebou čtyřhodinovou směnu, a to přitom neopustil svůj domov. Slouží totiž na bezplatné infolince 1212, kterou ke koronaviru zřídilo ministerstvo zdravotnictví a podílí se na ní také resort práce a sociálních věcí společně s ministerstvem průmyslu a obchodu.

Volající si nejprve předvolbou vybere téma, kvůli němuž volá, a pokud se jedná

o zdravotnický dotaz, je přepojen třeba zrovna na Adama Dvořáka nebo někoho jiného z řad studentů medicíny. Spolu s nimi obsluhují linku rovněž pracovníci ministerstva zdravotnictví.

„Spoustu mediků zaměstnali v nemocnicích, ale protože chodím teprve do 1. ročníku a nemám ještě ani sanitářský kurz, nebyl bych tam moc platný," vysvětluje, jak se ocitl na pozici telefonisty, jenž může pracovat z domova.

Nejdůležitější je nejprve uklidnit sám sebe. Všichni jsme v nové situaci, je těžké určit viníka Adam Dvořák

Aby mohl fundovaně odpovídat, absolvoval nejprve školení na ministerstvu zdravotnictví a obdržel dokumenty s údaji, z nichž při vyřizování telefonátů čerpá. Zodpovědnosti ani množství informací, které bude muset zvládnout, se podle svých slov nezalekl. „Myslím, že ani nikdo z mých spolužáků. My studenti medicíny jsme zvyklí učit se velké množství informací," směje se.

Jak ale příznává, volající přicházejí se stále nápaditějšími dotazy, na které někdy při nejlepší vůli nezná odpověď. „V takových případech požádáme, ať zavolají zítra znova

nebo zkontrolují stránku koronavirus.mzcr.cz, kde na nevyřízené dotazy dodatečně odpovídáme."

Šéf nám vzal dezinfekci

Hned první den na lince 1212 popisuje Adam Dvořák jako křest ohněm. „Volala paní, která se měla nastěhovat do azylového domu v jiném městě. Ředitel ji ale nechtěl ubytovat ze strachu, že je nakažená. Ten den se mi to nepodařilo vyřešit, na paní jsem si vzal číslo a volal jsem jí později. Ve spolupráci se sociálními pracovníky jsme pak hledali řešení. Nakonec i sám ředitel uznal, že testování v jejím případě nebude nutné."

Zaskočil ho také méně závažný telefonát uklízeče z jedné policejní služebny v Plzni. Stěžoval si, že vyfasoval speciální dezinfekční prostředek, který si ale policejní šéf odnesl domů a jemu zůstal obyčejný saponát. A rozčiloval se, že teď nemůže prostory řádně vydezinfikovat. „Poradil jsem mu, že pokud chce doporučení na nějaké lepší přípravky, ať si zavolá na hygienickou stanicí," vzpomíná Adam Dvořák.

Nepříjemné je, pokud volají vystresovaní a mnohdy i rozrušení lidé, kteří se předtím nemohli dovolat svému praktikovi či na hygienu. Jak na ně? „Nejdůležitější je nejprve uklidnit sám sebe," zdůrazňuje. „Všichni jsme v nové situaci, je těžké určit viníka.

Snažíme se volajícím nabídnout pochopení, vysvětlit, že jsme v tom všichni spolu, a teprve pak se jich postupně vyptat na potíže, které mají," vysvětluje. Obecně platí, že s příznaky nákazy je dobré zůstat doma, v případě potřeby pak konzultovat svůj stav telefonicky nejprve s praktickým lékařem, jenž doporučí další postup.

Držte se, přeji nám

Markéta Jurdičová je na rozdíl od Adama Dvořáka už těsně před koncem šestileté pouti za titulem MUDr. Získaný čas teď studentka závěrečného ročníku, kterou lákají chirurgické obory, vyplňuje ve zdravotnickém operačním středisku pražské záchranky.

„Já a moji spolužáci pracujeme přímo s jejími zaměstnanci, kteří operačně řídí odběrové vozy. Připravujeme jim seznam pacientů, vymýšlíme trasu, obvoláváme pacienty, telefonujeme s posádkou,“ popisuje svoje úkoly.

Na dvanáctihodinové směny je zvyklá. „Ve volném čase pracuji jako sanitářka na urologické klinice ve vinohradské nemocnici, kde také sloužím dvanáctky,“ prozrazuje.

Přiznává, že se vzhledem ke krizové situaci trochu obávala komunikace s pacienty. „Musím ale říct, že ve většině případů jsou



Tomáš Sychra patří k hlavním organizátorům studentské iniciativy.

velice vstřícní a milí. Když končíme hovor, popřejí, ať se držíme, a řeknou, že nás zdravotníky obdivují. Většinou z toho mám pozitivní pocit.“

Heslem mediků se stalo „pomáháme, protože můžeme“. Ačkoli se po zavření fakult ocitli doma, Tomáš Sychra z koordinační buňky 3. lékařské fakulty UK nečekal, že se jich do boje

s nákazou zapojí tolik. „Naším hlavním cílem, ale ne jediným, bylo předejít situaci, která nastala v Itálii. Facebookovou skupinu jsme nejdříve vytvořili pro studenty naší fakulty. Chtěli jsme jich sehnat asi třicet. Jenže během dne se jich přidalo patnáct set,“ dokládá, jaká vlna solidarity se zdravotníky se mezi jejich budoucími kolegy zvedla. jiri.sotona@pravo.cz ■

Inzerce